

Факультет історії, політології та міжнародних відносин

При заснуванні у 1875 р. Чернівецького університету історичного факультету, а тим більше ще й політології та міжнародних відносин не було. Але на «універсальному» філософському факультеті поряд з математикою, фізикою, біологією та іншими далеко не гуманітарними предметами на двох кафедрах викладалася й історія. На одній – історія Австрії і а на другій – загальна (всесвітня) історія. Пізніше кількість кафедр зросла до 5. Серед керівників кафедр, відомих істориків працювали: професори Фердинанд Ціглауер фон Блюменталь, Раймунд Фрідріх Кайндль, Йоганн Полек, Й.Лозерт, Зігмунд Гертцберг-Френкель, Володимир Мількович, Іон Ністор.

Про історію українського національного, культурного руху, формування на Буковині української нації як складової частини усього українського народу написав книгу «Буковинська Русь» Степан Смаль-Стоцький – професор університету, філолог, відомий український громадський і політичний діяч.

Українські студенти тривалий час добивалися відкриття кафедри української історії, однак вона не була відкрита, а найголовніші події з історії України повідомлялися при читанні курсу східно-європейської історії.

У 20-30-ті роки ХХ ст. на філософському факультеті зруmunізованого університету історія читалася на 4 кафедрах: кафедрі історії румунів, кафедрі історії стародавнього світу, епіграфіки і греко-римських старожитностей, кафедрі історії середніх віків, нової і новітньої історії, кафедрі південно-східноєвропейських країн.

Після приєднання у 1940 р. Північної Буковини до УРСР у складі СРСР, відповідно, реорганізації Чернівецького університету в радянський ВНЗ у ньому серед шести факультетів було започатковано й історичний у складі трьох кафедр: історії СРСР, історії стародавнього світу і середніх віків, нової і новітньої історії при трьох викладачах (М.Ф.Скавронський, А.В.Крячун, К.К.Камінський) і 66 студентах.

3 жовтня 1944 р. факультет діяв у складі тих же трьох кафедр і ще кафедри історії УРСР, яка у 1949 р. була об'єднана з кафедрою історії СРСР. Деканами факультету в різний час були професори і доценти: М.Ф.Скавронський, В.О.Голобуцький, І.І.Кравченко, В.К.Литвинов, Т.М.Сопільнюк, К.Г.Ципко, М.О.Ліщенко, Г.С.Габ, Ю.І.Макар, з 2003 – проф. О.В.Добржанський, з 2024 – доц. В.Л.Карпо.

У 1944-1991 рр. факультет 5 раз міняв своє місцезнаходження.

З 2005 р. змінив і свою назву з історичного на факультет історії, політології та міжнародних відносин, що відповідає нинішнім його спеціальностям.

У радянський період факультет перебував під пильним контролем партійних органів і спецслужб. Навчальні програми практично з усіх предметів, наукові дослідження були пронизані марксистсько-ленінськими догмами, і будь-який відхід від них суворо переслідувався, аж до кримінального покарання, що було особливо поширеним щодо студентів у 40 – початку 50-х рр. ХХ ст. Деяка лібералізація з другої половини 50-х рр. не усунула цей контроль. І все ж викладачі знаходили шляхи і методи, щоб дати студентам об'єктивні знання, розуміння закономірностей розвитку історичного процесу, готувати їх сумлінними спеціалістами, виховувати їх чесними, порядними людьми.

Науковці факультету взяли участь у написанні таких фундаментальних комплексних праць, як «Історія міст і сіл УРСР. Чернівецька область» (1969), «Нариси з історії Північної Буковини» (1980).

Уже з кінця 80-х рр. і особливо після проголошення незалежності України викладання історії на факультеті, як і науково-дослідницька, виховна робота докорінно змінилися. Залишаючи в основі самі історичні явища, події, факти, їх хронологічну послідовність, було змінено підхід до їх трактування – безумовна об'єктивність, неупередженість, історизм, відхід від насаджуваних десятиліттями принципів класовості і перманентного пошуку ворогів, від т.з. інтернаціоналізму (насправді русифікації). Відповідно було змінено навчальні програми і робочі плани, плани лекційних і

семінарських занять, методичні рекомендації, посібники, підручники, тематику курсових і дипломних робіт, проходження практики.

Діяльність факультету завжди забезпечував фаховий професорсько-викладацький склад, який постійно зростає як кількісно, так і фахово. Якщо в кінці 50-х рр. ХХ ст. на факультеті працювало менше 20 викладачів (жодного доктора наук), то у 1990 р. – 47 викладачів, у т.ч. 8 докторів наук, професорів, 31 кандидат наук, 28 доцентів, у 2000 р. – відповідно 50 викладачів, серед них 9 д.і.н., професорів, 41 к.і.н., 35 доцентів, на кінець 2017 р. – 96 викладачів, у т.ч. 20 д.і.н. і політ.н., професорів, 75 к.і.н. і політ.н., доцентів. Навчально-допоміжний персонал зріс з 6 у кінці 50-х років до 15 у 2000 р., 21 у 2011 р.

Збільшувалося і число студентів стаціонару: з дещо більше 200 на початку 50-х років до 1100 у 2011-2012 н.р. та ще 600 осіб заочного навчання. Відповідно зросло й число випускників: з 10 у 1945 р. до 54 у 1950 р., 61 у 1970 р., 176 у 2004 р., 335 у 2011 р. З 1945 по 2025 р. факультет закінчило понад 11 тис. випускників.

Значне зростання сталося передусім завдяки відкриттю таких нових спеціальностей, як «політологія», «країнознавство», «міжнародна інформація», «державна служба». Введення нових спеціальностей супроводжувалося створенням нових кафедр.

Станом на початок 2026 р. на факультеті діє 5 кафедр: історії України, всесвітньої історії, політології та державного управління, міжнародних відносин та суспільних комунікацій, сучасних іноземних мов та перекладу.

На факультеті на 2026 р. акредитовано 5 бакалаврських освітніх програм («Історія та археологія», «Середня освіта (Історія)», «Політологія», «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація»), 6 магістерських освітніх програм («Історія та археологія», «Середня освіта (Історія)», «Політологія», «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація», «Державна служба») та дві освітньо-наукові (аспірантські) програми («Історія та археологія» та «Політологія»)

Лекційні курси та семінарські заняття усіх освітніх програмах ведуть висококваліфіковані спеціалісти факультету і частково запрошені фахівці з інших факультетів та університетів. Усі викладачі факультету мають наукові ступені. Кожна кафедра забезпечує проведення відповідної практики: археологічної, етнографічної, архівно-музейної, педагогічної, політологічної, політологічно-дослідницької, професійно-орієнтованої, маршрутної за кордоном, мовно-перекладацької, асистентської, наукової.

Підвищенню якості навчально-виховного процесу сприяє поліпшення навчальної бази факультету, у розпорядженні якого є: бібліотека (понад 12 тис. книг), археологічна лабораторія, Центр американських студій, Центр канадських студій імені Рамона Гнатишина, Центр євроатлантичної інтеграції та безпеки, Центр румунських студій, Центр «Східна школа польських студій імені Антона Кохановського», Центр Стратегічних комунікацій «Україна – ХХІ ст.», Центр буковинознавства зі своїми бібліотеками, певним обладнанням, два комп'ютерні класи.

На факультеті успішно розвиваються наукові дослідження з актуальних питань історії, політології, міжнародних відносин відповідно до затверджених на кожні 5 років кафедральних тем.

На факультеті видаються фахові збірники категорії «Б»: «Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія»; «Історико-політичні проблеми сучасного світу»; «Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент».

Факультет виступив ініціатором проведення в університеті у 2000 р. першого Міжнародного конгресу українських істориків «Українська історична наука на порозі ХХІ ст.» У 2002 р. в університеті відбувся V Конгрес Міжнародної асоціації українців з публікацією 7-томного видання його матеріалів. На факультеті у 1990-2025 рр. проведено 15 Буковинських історико-краєзнавчих конференцій з публікацією матеріалів (понад 1000).

З 1994 р. на факультеті діє спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій з історії України і всесвітньої історії (голова – проф. Ю.І.Макар, з 2004 р. – проф. О.В.Добржанський). З 2004 р. почала діяти також спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій з політології (голова – проф. Ю.І.Макар). У них захищено понад 40 кандидатських і 20 докторських дисертацій науковців факультету і понад 250 дисертацій здобувачів з інших міст України.

До наукової роботи залучаються і студенти. Під керівництвом наукових керівників з числа професорів і доцентів студенти виконують курсові, кваліфікаційні роботи, виступають на студентських та інших наукових конференціях з наступною публікацією їхніх робіт, беруть участь у конкурсах студентських робіт. Активно діють студентські наукові товариства: Студентське наукове історичне товариство, Студентське наукове товариство «Меридіан», Політологічне наукове товариство «Аналітик», Політологічне наукове товариство «Клуб імені Жана Моне «Unity Path»

У 2012 р. побачила світ колективна монографія «Факультет історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (1940-2011 рр.), в якій подано історію факультету, його кафедр, довідки про викладачів та випускників факультету. До 150 річчя університету у 2025 р. опубліковано монографію «Історична наука в Чернівецькому університеті: наукові дослідження, фахова підготовка, визначні постаті». У книзі проаналізовано розвиток історичних досліджень від австрійських часів до сьогодення, показано досягнення в окремих напрямках історичних пошуків, подано біографії відомих істориків, які працювали на факультеті.

Факультет має широкі наукові зв'язки з Інститутом історії НАН України, іншими академічними установами та ВНЗ України, як також із зарубіжними навчальними та академічними закладами у Польщі, Румунії, Австрії, Німеччині, Канаді, США. Міжнародна академічна мобільність викладачів і студентів факультету є важливим елементом для професійного зростання та отримання нового досвіду.

У 2006 р. на факультеті з ініціативи студентів зародилось свято – День Вишиванки, яке стало по-справжньому глобальним. Його відзначають українці по всьому світу. Це наймовірніше – бачити, як починання студентів нашого факультету об'єднує українців, стає містком між поколіннями та культурами.